

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.03.2021

Pan
Leszek Kędzior
Dyrektor
Sądu Apelacyjnego
w Katowicach
Al. W. Korfantego 117/119
40-156 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 - Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 15/03 - Sąd Apelacyjny w Katowicach.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Apelacyjny w Katowicach, Al. W. Korfantego 117/119, 40-156 Katowice ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Kędzior, Dyrektor Sądu od dnia 20 lipca 2020 r. ² W okresie objętym kontrolą, funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Dorota Machnik, Dyrektor Sądu od dnia 1 czerwca 2014 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ul style="list-style-type: none">– Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr: LKA/13/2021 z 14 stycznia 2021 r.– Jerzy Horodecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/27/2021 z 1 lutego 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-6)</p>

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2020, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta budżetu sądów na obszarze apelacji część 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa. Celem kontroli było również dokonanie oceny wykonania planu finansowego na 2020 r. Sądu pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności.
Zakres kontroli	Ocenie podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none">– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2020 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴, w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek. Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez dysponenta działań windykacyjnych. Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: <ul style="list-style-type: none">– analizy stanu należności pozostałych do zapłaty,– szczegółowej kontroli windykacji zaległości,– analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,– kontroli prawidłowości dokonanych blokad,

¹ Dalej także: Sąd.

² Dalej: Dyrektor Sądu.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Dz.U.z 2021 r., poz.305; dalej: ustawa o finansach publicznych.

- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy stanu zobowiązań,
- szczegółowej kontroli wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 15/03 – Sąd Apelacyjny w Katowicach wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2020 r. Sądu Okręgowego w Katowicach oraz Sądu Rejonowego w Będzinie.

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 15/03 przez Sąd Apelacyjny w Katowicach.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W wyniku kontroli stwierdzono, że dochody zaplanowane na rok 2020⁶ zostały zrealizowane w 114% przez Sąd pełniący funkcję dysponenta części 15/03 i 205% jako dysponenta III stopnia. W Sądzie nadzorowano działania jednostek podległych w celu dochodzenia zaległości i podejmowano przewidziane prawem działania w celu odzyskania należności budżetu państwa przypadających Sądowi jako dysponentowi III stopnia.

W wyniku kontroli 8,1% wydatków stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. Nie wystąpiły przypadki niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków. W Sądzie rzetelnie sprawowano nadzór i kontrolę nad wykonywaniem planu finansowego i jednostkami podległymi.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2020 r. sporządzone przez Sąd (dysponenta III stopnia) na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej, a także zgodność sprawozdań łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi podległych sądów (dysponent części 15/03).

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁷, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁸, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁹. Reguły kontroli zarządczej ustalone w Sądzie zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁶ Ustawa budżetowa z 14 lutego 2020 r. (Dz. U. poz. 571, ze zm.), dalej: ustawa budżetowa.

⁷ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 8 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2020 r. poz. 1564).

⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773).

⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

W 2020 r. Sąd jako dysponent części 15/03 zrealizował dochody budżetowe w kwocie 272.933,0 tys. zł, co stanowiło 114,0% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na 2020 r. (239.480,0 tys. zł) oraz 104,0% kwoty dochodów wykonanych w 2019 r. (261.891,5 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane w § 0630 Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (222.189,3 tys. zł, tj. 81,4% całości dochodów) oraz w § 0570 Wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (41.138,7 tys. zł, tj. 15,1%). Zwiększenie zrealizowanych dochodów w porównaniu do ustawy budżetowej wynikało głównie z podwyższenia stawek opłat sądowych w związku z nowelizacją ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych¹¹ oraz z wcześniejszych (całkowitych lub częściowych) spłat udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów.

(akta kontroli str. 513, 419, 841)

W 2020 r. Sąd jako dysponent III stopnia zrealizował dochody budżetowe w kwocie 7.189,5 tys. zł, co stanowiło 205,0% kwoty planowanej (3.508,0 tys. zł) oraz 173,0% kwoty dochodów wykonanych w 2019 r. (4.158,0 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane w § 0630 (3.710,7 tys. zł, tj. 51,6% całości dochodów) oraz w § 0700 Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych (2.935,3 tys. zł, tj. 40,8%). Główną przyczyną wykonania dochodów w 2020 r. w kwocie wyższej niż zaplanowana była większa liczba opłat od skarg kasacyjnych i opłat od apelacji w postępowaniu cywilnym oraz podwyższenie stawek opłat sądowych, a także większa liczba wcześniejszych (całkowitych lub częściowych) spłat udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów.

(akta kontroli str. 7-8, 11-12, 468, 420, 842, 845-846)

Badanie ujęcia należności z tytułu dochodów budżetowych w księgach rachunkowych¹² Sądu nie wykazało nieprawidłowości. Należności zostały prawidłowo przypisane do dochodów budżetowych, dochody ujęto w księgach rachunkowych na kontach 221 i 720, w wysokości określonej w przepisach prawa, w wyrokach lub postanowieniach sądów.

(akta kontroli str. 469-470, 472-481, 485, 967-997)

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. kwota należności Sądu (dysponent części 15/03) pozostałych do zapłaty wynosiła 150.120,9 tys. zł (w tym zaległości netto 120.783,1 tys. zł) i w całości dotyczyła dochodów w dziale 755, rozdziale 75502¹³.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dz. U. z 2020 poz. 755, dalej: ustawa o kosztach sądowych.

¹² Badaniu poddano zapisy na kontach: 131 rachunek bieżący jednostki – dochody budżetowe; 720 przychody z tytułu dochodów budżetowych; 750 przychody finansowe i 760 pozostałe przychody operacyjne.

¹³ Z czego: 102.336,3 tys. zł w § 0570; 42.458,4 tys. zł w § 0630; 3.865,4 tys. zł w § 0990 - wpływy z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa; 778,0 tys. zł w § 0950 – wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów; 250,5 tys. zł w § 0920 – wpływy z pozostałych odsetek; 154,6 tys. zł w § 0970 – wpływy z różnych dochodów; 154,1 tys. zł w § 0580 – wpływy z tytułu grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych; 61,9 tys. zł w § 0940 – wpływy z rozliczeń, zwrotów z lat ubiegłych; 37,8 tys. zł w § 0750 – dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jst lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych; 22,5 tys. zł w § 0690 – wpływy z różnych opłat; 0,7 tys. zł w § 0870 – wpływy ze sprzedaży składników majątkowych oraz 0,5 tys. zł w § 0640 – wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień.

W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2019 r.¹⁴ kwota ta zwiększyła się o 13.964,9 tys. zł (o 10,3%), zwiększyła się również wartość zaległości o 10.107,6 tys. zł¹⁵ (o 9,1%). Zwiększenie stanu należności pozostałych do zapłaty w tym zaległości spowodowane było głównie pogarszającą się sytuacją dłużników związaną bezpośrednio z panującą w kraju pandemią, w wyniku czego w jednostkach obszaru apelacji katowickiej znacznie zmniejszyła się wartość dobrowolnych wpłat, a zwiększyła liczba wniosków o rozłożenie na raty, umorzenie lub odroczenie należności. Na powyższy stan miały również wpływ ograniczone możliwości egzekucyjne komorników sądowych – co miało odzwierciedlenie w zwiększonej liczbie postanowień o bezskuteczności egzekucji – oraz wzrost liczby spraw dotyczących obcokrajowców – osób skazanych.

(akta kontroli str. 7-8, 513, 421, 842-843)

Według stanu na 31 grudnia 2020 r. kwota należności Sądu (dysponent III stopnia) pozostałych do zapłaty wynosiła 293,6 tys. zł (w tym zaległości netto 286,7 tys. zł) i w całości dotyczyła dochodów w dziale 755, rozdziale 75502¹⁶. W porównaniu do stanu na 31 grudnia 2019 r.¹⁷ kwota ta zwiększyła się o 87,3 tys. zł (o 42,3%), równocześnie zwiększyła się kwota zaległości o 82,4 tys. zł¹⁸ (o 40,3%). Najistotniejszą przyczyną zwiększenia stanu należności pozostałych do zapłaty, w tym zaległości było przypisanie należności na podstawie dwóch wyroków sądowych z lipca i września 2020 r.¹⁹, które nie zostały zapłacone do końca 2020 r.

(akta kontroli str. 422, 468, 843-844)

W Sądzie (dysponent III stopnia) prowadzono systematyczną kontrolę terminowości zapłaty należności, a podstawą działań w tym zakresie były postanowienia „Instrukcji ewidencji należności sądowych w Sądzie Apelacyjnym w Katowicach” wprowadzonej zarządzeniem nr 12/2019 Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 grudnia 2019 r.²⁰. Oddział Finansowy współdziałał w tym zakresie z pracownikiem ds. windykacji należności:

- pracownicy Oddziału Finansów prowadzili bieżącą analizę i weryfikację ewidencji analitycznej prowadzonej w programie Należności Sądowe OrCom+ z zapisami w ewidencji księgowej,
- pracownik ds. windykacji kontrolę terminowości zapłat należności prowadził w oparciu o dane w ewidencji analitycznej oraz w informacji z Oddziału Finansów,
- przeprowadzano corocznie inwentaryzację należności, które podlegały uzgadnianiu w drodze weryfikacji lub uzgodnienia sald.

(akta kontroli str. 847-862, 863-881)

W badaniu działań Sądu (dysponent III stopnia) podejmowanych w celu odzyskania należności, którym objęto próbę 7 spraw na kwotę 242,3 tys. zł (84,5% kwoty zaległości)²¹, nie ujawniono nieprawidłowości. Stwierdzono, że odpowiedzialne komórki organizacyjne Sądu podejmowały bez zbędnej zwłoki działania windykacyjne (ewentualne przerwy między tymi czynnościami były objektywne

¹⁴ Według stanu na 31 grudnia 2019 r. kwota należności pozostałych do zapłaty w Sądzie (dysponent części 15/03) wynosiła 136.156,0 tys. zł, z czego: 93.327,9 tys. zł w § 0570; 41.427,7 tys. zł w § 0630; 764,0 tys. zł w § 0950; 191,0 tys. zł w § 0870; 155,3 w § 0970; 128,5 tys. zł w § 0580; 61,6 tys. zł w § 0940; 44,1 tys. zł w § 0920; 35,9 tys. zł w § 0750; 19,5 tys. zł w § 0690; 0,5 tys. zł w § 0640.

¹⁵ Wg stanu na 31.12.2019 r. kwota zaległości wynosiła 110.675,5 tys. zł

¹⁶ Z czego: 279,4 tys. zł w § 0630, 13,5 tys. zł w § 0950 i 0,6 tys. zł w § 0940.

¹⁷ Według stanu na 31 grudnia 2019 r. kwota należności pozostałych do zapłaty w Sądzie (dysponent III stopnia) wynosiła 206,3 tys. zł, z czego: 182,2 tys. zł w § 0630, 17,0 tys. zł w § 0950, 5,6 tys. zł w § 0750, 1,3 tys. zł w § 0570 i 0,2 tys. zł w § 0920.

¹⁸ Wg stanu na 31.12.2019 r. kwota zaległości wynosiła 204,3 tys. zł

¹⁹ Kwota 90,0 tys. zł – sygn. akt V Aga 708/18 oraz kwota 25,4 tys. zł sygn. akt V Aga 34/18.

²⁰ Dalej: Procedura dochodzenia należności.

²¹ Próbie dobrano celowo z zastosowaniem następujących kryteriów: najwyższa kwota zaległości, odległa data powstania zaległości. W próbie znalazły się: cztery zaległości o najwcześniejszej dacie powstania na łączną kwotę 27,0 tys. zł oraz trzy największe zaległości na łączną kwotę 215,3 tys. zł.

uzasadnione), prawidłowo stosując przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1996 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²², ustawy o kosztach sądowych oraz zapisy Procedury dochodzenia należności.

(akta kontroli str. 882-899)

W 2020 r. nie wystąpiły przypadki zawarcia ugód w sprawach spornych należności cywilnoprawnych oraz odroczenia terminów spłaty należności.

(akta kontroli str. 383-384)

W 2020 r. umorzono należności Sądu z tytułu dochodów budżetowych na łączną kwotę 9,3 tys. zł oraz rozłożono na raty należności w kwocie 4,7 tys. zł. Badaniem objęto cztery umorzone należności²³ w łącznej kwocie 6,0 tys. zł (64,5% całości kwoty umorzeń) oraz dwie należności rozłożone na raty w kwocie 4,7 tys. zł. Stwierdzono, że każdorazowo:

- postępowano zgodnie z przepisami określonymi w ustawie o kosztach sądowych oraz regulacjami określonymi w Procedurze dochodzenia należności,
- podjęcie zarządzenia przez sędziego o rozłożeniu należności na raty lub umorzeniu należności następowało po uprzednim ustaleniu stanu faktycznego i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy,
- należności zostały umorzenie na podstawie przesłanek określonych w ustawie o kosztach sądowych i zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 384, 388a, 900-913)

W 2020 r. kwota należności przedawnionych Sądu (dysponent części 15/03) wyniosła 4.241,7 tys. zł. Uplyw terminu przedawnienia spowodowany był nieskuteczną lub przedłużającą się egzekucją komorniczą, wyczerpaniem możliwości wyegzekwowania należności, nieskutecznymi próbami wyegzekwowania wykonania zastępczej kary aresztu.

(akta kontroli str. 914-965)

W Sądzie pełniącym funkcję dysponenta III stopnia nie wystąpiły przypadki przedawnień należności. Dyrektor Sądu wyjaśnił, że monitorowanie należności cywilnoprawnych pod kątem możliwości ich przedawnienia prowadzone było poprzez bieżącą analizę zapisów w programie komputerowym *Należności Sądowe Or.Com*.

Na podstawie badania próby pięciu najstarszych należności na łączną kwotę 127,0 tys. zł, tj. 43,3% należności pozostałych do zapłaty na 31 grudnia 2020 r. stwierdzono, że nie wystąpiły przesłanki do spisania ich jako nieściągalnych, gdyż w stosunku do każdej z tych należności prowadzone były działania windykacyjne, tj. komornicy sądowi przekazywali kwoty uzyskane w toku postępowania egzekucyjnego oraz toczyły się postępowania sądowe o wyegzekwowanie należności od członka zarządu i o ustanowienie kuratora dla pozwanej spółki w celu wyegzekwowania należności.

(akta kontroli str. 383, 845-846, 966)

Sąd jako dysponent części 15/03, w ramach nadzoru nad dochodzeniem należności i zaległości przez podległe sądy, sporządzał zestawienia kwartalne należności sądowych uwzględniające dane o wykonaniu orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych, po czym przysyłał je do Prezesów i Dyrektorów podległych jednostek, celem podjęcia analizy i dalszych działań zmierzających do podniesienia skuteczności windykacji.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 1427, ze zm.; dalej: ustawa p.e.a.

²³ Próbę dobrano celowo z zastosowaniem kryterium najwyższych kwotowo należności.

W 2020 r. przeprowadzono tylko jedną kontrolę w podległej jednostce²⁴ dotyczącą windykacji należności, co wynikało z ograniczeń epidemicznych.

(akta kontroli str. 605-611)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów oraz dochodzenia należności. Uzyskane dochody Sądu pełniącego funkcję dysponenta części 15/03 oraz dysponenta III stopnia były odpowiednio o 14,0% oraz o 105,0% wyższe od zaplanowanych, a Sąd podejmował skuteczne działania windykacyjne wobec dłużników, prawidłowo stosując przepisy ustawy o finansach publicznych, ustawy p.e.a. oraz ustawy o kosztach sądowych.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Na 2020 r. w ustawie budżetowej zaplanowano dla Sądu, pełniącego funkcję dysponenta części 15/03, wydatki w kwocie 1.017.253 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 75.762,1 tys. zł (o 7,4%) do wysokości 1.093.015,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 423-424)

W 2020 r. wydatki Sądu jako dysponenta części 15/03 zostały zrealizowane w kwocie 1.090.681,1 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach i 107,2 % wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej. Najniższe wykonanie zaplanowanych wydatków miało miejsce w rozdziale 75502 w § 4000²⁵ (98,6% planu) i było spowodowane oszczędnościami przy realizacji zadań informatycznych²⁶.

(akta kontroli str. 8, 13-14, 423-424, 436-437)

W porównaniu do roku 2019 nastąpił wzrost zrealizowanych wydatków o 117.369,3 tys. zł (o 12,1%), przy czym najistotniejsze kwotowo zmiany nastąpiły w poniższych pozycjach:

a) zwiększenia (w nawiasie podano osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2019):

- rozdział 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego): § 4010 (wynagrodzenia osobowe pracowników), § 4030 (wynagrodzenia osobowe sędziów), § 4040 (dodatkowe wynagrodzenie roczne), § 4110 (składki na ubezpieczenia społeczne), § 4120 (składki na Fundusz Pracy) - łączna kwota 85.684,7 tys. zł (113,3%), co wynikało ze wzrostu wynagrodzeń (opisanych szczegółowo w dalszej części niniejszego wystąpienia),
- rozdział 75312 (Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne), § 3110 (świadczenia społeczne): kwota 9.195 tys. zł (117,3%), co było związane ze wzrostem liczby świadczeniobiorców, tj. sędziów którzy przeszli w stan spoczynku,

b) zmniejszenia (w nawiasie osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2019):

²⁴ W Sądzie Rejonowym w Zabrze.

²⁵ § 4000 Grupa wydatków bieżących jednostki (§ 4210, § 4220, § 4260 § 4280, § 4300, § 4340 – zakup usług remontowo-konserwatorskich dot. obiektów zabytkowych, § 4360, § 4380 – zakup usług obejmujących tłumaczenia, § 4390, § 4400 – opłaty czynszowe za pomieszczenia biurowe).

²⁶ Np. w §4210 niewykorzystanie pełnej kwoty środków przeznaczonych na zakup licencji oprogramowania Microsoft, a w §4300 oszczędności na zakupach usług wsparcia dla produktów IBM.

- rozdział 75595 (Pozostała działalność), § 4590 (kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych): kwota 5.177,6 tys. zł (63,4%), co wynikało z czasowego ograniczenia działania i obsługi interesantów w związku z epidemią COVID-19,
- rozdział 75502, § 3030 (różne wydatki na rzecz osób fizycznych): kwota 3.560,6 tys. zł (80,2%), co było związane z ograniczeniem prowadzonych postępowań sądowych, a tym samym niższymi ryczałtami kuratorów społecznych czy zwrotami kosztów podróży i utraconego zarobku świadków.
(akta kontroli str. 423-424, 437)

Na strukturę wydatków Sądu jako dysponenta części 15/03²⁷ według grup ekonomicznych, w 2020 r. składały się: wydatki bieżące²⁸ stanowiące 88,1% wydatków ogółem, świadczenia na rzecz osób fizycznych²⁹ - 7,1%, wydatki majątkowe³⁰ - 4,8 %. Wydatki te zostały wykorzystane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków według grup ekonomicznych w 2020 r. w porównaniu z 2019 r. nie uległa zmianie.

(akta kontroli str. 417, 423-424)

Dla Sądu jako dysponenta III stopnia, na 2020 r. zaplanowano wydatki w kwocie 52.613 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 11.475,3 tys. zł (o 21,8%) do wysokości 64.088,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 425-426)

W 2020 r. wydatki Sądu jako dysponenta III stopnia zostały zrealizowane w kwocie 62.592,1 tys. zł, co stanowiło 97,7% planu po zmianach i 119 % wydatków zaplanowanych. Najniższe wykonanie wydatków miało miejsce w rozdziale 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego) w § 4000³¹ (89,9% planu) i podobnie jak u dysponenta części 15/03 było spowodowane oszczędnościami w realizowanych zadaniach informatycznych.

(akta kontroli str. 13-14, 425-426, 435)

W porównaniu do roku 2019 nastąpił wzrost wydatków o 14.061,1 tys. zł (o 29%), przy czym najistotniejsze kwotowo zmiany nastąpiły w poniższych pozycjach:

- a) zwiększenia (w nawiasie osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2019):
- rozdział 75502: § 4010, § 4030, § 4040, § 4110, § 4120 – łączna kwota 4.521,3 tys. zł (117,2%), co wynikało ze zwiększeń wynagrodzeń (szczegółowo opisanych w dalszej części niniejszego wystąpienia),
 - rozdział 75502 § 4210 (zakup materiałów i wyposażenia): kwota 4.461,6 tys. zł (286,8%), co było związane z realizacją zadań centralnych Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczących zarządzania stacjami i urządzeniami mobilnymi oraz zakupu licencji oprogramowania Microsoft, a także koniecznością dostosowania warunków pracy, zabezpieczenia środków czystości i ochrony osobistej w czasie pandemii COVID-19³²;
- b) zmniejszenia (w nawiasie osiągnięty procentowy poziom wykonania roku 2019):
- rozdział 75502 § 4270 (zakup usług remontowych): kwota 113,3 tys. zł (50,6%), co wynikało z niższych wydatków poniesionych na remont budynku (siedziby) Sądu,

²⁷ 1.090.681,1 tys. zł.

²⁸ 960.511,4 tys. zł.

²⁹ 77.608,9 tys. zł.

³⁰ 52.560,8 tys. zł.

³¹ § 4000 Grupa wydatków bieżących jednostki (§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia, § 4220 – zakup środków żywności, § 4260 – zakup energii, § 4280 - zakup usług zdrowotnych, § 4300 – zakup usług pozostałych, § 4360 – opłaty z tytułu zakupu usług telekom. telefonii komórkowej, § 4390 – zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii).

³² M. in. zakup sprzętu i akcesoriów komputerowych niezbędnych do właściwego funkcjonowania Sądu i umożliwienia pełnienia obowiązków w formie pracy zdalnej, a także zakup środków czystości, płynów dezynfekujących, maseczek, dozowników itp.

- rozdział 75502 § 4410 (podróże służbowe krajowe): kwota 65,9 tys. zł (77,9%), co było związane z niższymi kosztami dojazdu sędziów w związku z ich przechodzeniem w stan spoczynku oraz wprowadzeniem ograniczenia ilości posiedzeń sądowych w czasie pandemii COVID-19.

(akta kontroli str. 425-426, 436)

Na strukturę wydatków Sądu jako dysponenta III stopnia³³ według grup ekonomicznych w 2020 r. składały się: wydatki bieżące³⁴ stanowiące 76,2% wydatków ogółem, świadczenia na rzecz osób fizycznych³⁵ - 13,2%, wydatki majątkowe³⁶ - 10,6 %. Wydatki te zostały wykorzystane zgodnie z planem finansowym. Struktura wydatków według grup ekonomicznych w 2020 r. w porównaniu z 2019 r. nie uległa zmianie.

(akta kontroli str. 417, 425-426, 999)

Sąd, zarówno jako dysponent części 15/03, jak i dysponent III stopnia, nie otrzymał w 2020 r. środków z rezerwy ogólnej i rezerw celowych.

(akta kontroli str. 15-16, 403, 825-826)

W Sądzie pełniącym funkcję dysponenta części 15/03 dwukrotnie wystąpiły przypadki blokowania planowanych wydatków w łącznej kwocie 29.174,1 tys. zł (2,7% planu po zmianach), tj. na mocy decyzji wydanych przez:

a) Prezesa Rady Ministrów z 26 listopada 2020 r.³⁷ wydanej na podstawie art. 31 ust. 2 i 3 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych³⁸, w kwocie 25.921 tys. zł. W piśmie z tą samą datą, Minister Finansów poinformował dysponentów części, w tym m. in. Ministra Sprawiedliwości, że Prezes Rady Ministrów podjął decyzję o zablokowaniu planowanych wydatków budżetu państwa na 2020 r., określając łączną kwotę wydatków, które podlegają blokowaniu w danej części budżetowej. Blokowanie wydatków dotyczyło wynagrodzeń, kosztów postępowania sądowego, odszkodowań na rzecz osób fizycznych oraz zakupów inwestycyjnych.

b) Ministra Sprawiedliwości z 29 grudnia 2020 r.³⁹, na mocy art. 177 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 177 ust. 3 pkt 2 ustawy o finansach publicznych w kwocie 3.253,1 tys. zł. Na polecenie Ministerstwa Sprawiedliwości z 17 grudnia 2020 r., Sąd dokonał analizy przewidywanego wykonania planu finansowego wydatków na 2020 r. i terminowo, tj. 21 grudnia 2020 r. zgłosił nadwyżki środków, co było podstawą późniejszego wydania decyzji o blokowaniu środków.

Blokowanie wydatków dotyczyło wynagrodzeń wraz z pochodnymi i uposażeń sędziów w stanie spoczynku, kosztów postępowania sądowego, odszkodowań na rzecz osób fizycznych oraz zakupów inwestycyjnych.

W obu przypadkach, blokowanie środków nie miało wpływu na realizację planowanych zadań, gdyż środki te pochodziły głównie z oszczędności: na wynagrodzeniach wynikających z nieobsadzonych etatów oraz zasiłków chorobowych, powstałych wskutek unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego⁴⁰ i rozstrzygnięć postępowań przetargowych, a także

³³ 62.592,1 tys. zł.

³⁴ 47.704,2 tys. zł.

³⁵ 8.227,5 tys. zł.

³⁶ 6.660,4 tys. zł.

³⁷ Znak: MF/BP2.4143.19.23.2020.BLOK.

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1842; dalej: ustawa o COVID-19.

³⁹ Decyzja nr 15/03.4143.12.1.2020.BD.

⁴⁰ Brak ofert – zadanie pn.: „E-protokół – modernizacja sal rozpraw”.

ograniczonego funkcjonowania sądów powszechnych w związku z pandemią COVID-19⁴¹.

Przyczyną blokowania wydatków była niepełna realizacja planu wydatków oraz konieczność zapewnienia środków na zakup szczepionki i zwalczanie skutków COVID-19.

Zablokowane środki przeznaczono na utworzenie przez Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej⁴² rezerw celowych - poz. 74 pn. „Przeciwdziałanie COVID-19” i poz. 75 pn. „Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19”, co wynikało z art. 31 ust. 4 i art. 15zi pkt 6 ustawy o COVID-19 oraz art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw⁴³.

(akta kontroli str. 9, 20-38, 113-124, 403-404, 817-819)

W Sądzie (dysponent części 15/03) nie wystąpiły przypadki wydania przez Prezesa Rady Ministrów polecenia wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

(akta kontroli str. 404)

Sąd jako dysponent części 15/03 nie otrzymał w 2020 r. dotacji budżetowych.

(akta kontroli str. 404)

Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych⁴⁴, w Sądzie pełniącym funkcję dysponenta części 15/03 wyniosły 77.608,9 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i w porównaniu do 2019 r. były wyższe o 5.829,9 tys. zł (8,1%).

W Sądzie (dysponencie III stopnia) wydatki te wyniosły 8.227,5 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach i w porównaniu do 2019 r. były wyższe o 1.748,5 tys. zł (27%). Ze środków tych finansowano głównie uposażenia sędziów w stanie spoczynku (7.816,6 tys. zł, tj. 95%). Wyższa niż w 2019 r. realizacja wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych była głównie wynikiem wzrostu tych uposażeń – o 1.689,2 tys. zł (27,6%).

(akta kontroli str. 404, 425-426)

Wydatki bieżące w Sądzie pełniącym funkcję dysponenta części 15/03 wyniosły 960.511,4 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach i w porównaniu do 2019 r. były wyższe o 99.196 tys. zł (11,5%).

W Sądzie jako dysponencie III stopnia wydatki te wyniosły 47.704,2 tys. zł, tj. 97,1% planu po zmianach i w porównaniu do 2019 r. były wyższe o 10.839,5 tys. zł (29,4%).

(akta kontroli str. 417, 423-426, 514, 521-523)

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70), w Sądzie (dysponent części 15/03) w 2020 r. wyniosło 6.491 osób i było mniejsze od zatrudnienia w 2019 r. o 39 osób (0,6%). Spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił głównie w grupach 09 (sędziowie) – o 39 osób oraz 01 (urzędnicy i inni pracownicy) - o 26 osób, co wynikało przede wszystkim z przejścia sędziów w stan spoczynku, a pracowników na emeryturę. Jednocześnie w grupie 17 (asystenci sędziów) nastąpił wzrost zatrudnienia o 24 osoby, wskutek uzupełniania zatrudnienia po osobach, które objęły etaty referendarskie⁴⁵.

(akta kontroli str. 9, 434, 767-768, 770)

⁴¹ Niższe koszty postępowań sądowych i odszkodowań.

⁴² Zwanego dalej: Ministrem Finansów.

⁴³ Dz. U. z 2020 r. poz. 568, ze zm.; dalej: ustawa o zmianie ustawy o COVID-19.

⁴⁴ Rozdział 75312 § 3110 – świadczenia społeczne, rozdział 75502: § 3020 - wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń, § 3030 - różne wydatki na rzecz osób fizycznych.

⁴⁵ co wynikało z otrzymania przez apelację katowicką dodatkowych etatów referendarskich

Według sprawozdania Rb-70 przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Sądzie pełniącym funkcję dysponenta części 15/03 w 2020 r. wynosiło 8.375,6 zł i było wyższe o 1.019,7 zł (o 13,9%) w porównaniu do 2019 r. Największy wzrost przeciętnego wynagrodzenia wystąpił w grupie 09 – o 1.533,6 zł (o 10,1%) oraz w grupie 16 (referendarze sądowi) – o 1.247,4 zł (o 12%), co wynikało z waloryzacji wynagrodzeń w związku ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej⁴⁶ oraz podwyższeniem wynagrodzeń dla wszystkich grup pracowniczych⁴⁷.

Kwota wydatków poniesionych przez Sąd (dysponent części 15/03) w 2020 r. na wynagrodzenia osobowe⁴⁸ wyniosła 652.392,8 tys. zł⁴⁹ i stanowiła 99,9% kwoty określonej w planie po zmianach⁵⁰. W porównaniu do 2019 r.⁵¹, wydatki te wzrosły o 75.974,9 tys. zł (13,2%), co wynikało z waloryzacji i podwyższenia wynagrodzeń pracowniczych.

Wzrost kwoty wydatków na wynagrodzenia przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia wynikał z przejścia w stan spoczynku lub na emeryturę i konieczności wypłacenia odpraw⁵² oraz ekwiwalentów za niewykorzystane urlopy.

(akta kontroli str. 427, 435)

Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty (według Rb-70⁵³), w Sądzie jako dysponencie III stopnia w 2020 r. wyniosło 208 osób i było większe od zatrudnienia w 2019 r. o dwie osoby (0,7%). Wzrost przeciętnego zatrudnienia wystąpił w grupie 17 - o pięć osób, przy jednoczesnym spadku zatrudnienia o trzy osoby w grupie 01, co wynikało głównie ze sposobu sporządzania sprawozdania Rb-70, w którym nie wykazuje się osób będących na urloпах: wychowawczych, macierzyńskich, bezpłatnych oraz na zasiłkach chorobowych i opiekuńczych.

(akta kontroli str. 432-433, 769,771)

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w Sądzie jako dysponencie III stopnia w 2020 r. wynosiło 10.933 zł i było wyższe o 1.170,2 zł (o 12%) w porównaniu do 2019 r.

Największy wzrost przeciętnego wynagrodzenia wystąpił w grupie 09 – o 2.357,4 zł (o 11,6%) oraz w grupie 01 – o 1.100,8 zł (o 17,8%), co wynikało z przyczyn opisanych u dysponenta części 15/03 oraz zmiany stawek awansowych sędziów.

Kwota wydatków poniesionych przez Sąd jako dysponent III stopnia w 2020 r. na wynagrodzenia osobowe⁵⁴ wyniosła 27.300,6 tys. zł⁵⁵ i stanowiła 99,9% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach⁵⁶. W porównaniu do 2019 r.⁵⁷, wydatki te wzrosły o 3.098,6 tys. zł (12,8%), co wynikało głównie z obligatoryjnej waloryzacji wynagrodzeń i ich podwyższenia, zmiany stawek awansowych sędziów oraz wypłaty odpraw pieniężnych i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

Z analizy działań dysponenta związanych z pandemią COVID-19 wynika, że nie miały one wpływu na zmiany stanu zatrudnienia i wynagrodzeń w Sądzie.

(akta kontroli str. 428, 433-434)

⁴⁶ W II kwartale 2019 r. w porównaniu do II kwartału 2018 r. o 7,04%; decyzja Sekretarza Stanu Michała Wójcika z 22 kwietnia 2020 r., nr 15/01.313.2.2.2020.ZC.

⁴⁷ Decyzja Sekretarza Stanu Michała Wójcika z 22 kwietnia 2020 r. nr 15/01.313.2.1.2020.ZC.

⁴⁸ § 4010, § 4030 i § 4040.

⁴⁹ Wg RB -70 Wynagrodzenie za 2020 r. wyniosło 652.390,2 tys. zł.

⁵⁰ 652.725,3 tys. zł.

⁵¹ 576.417,9 tys. zł.

⁵² Sześciokrotność ostatniego wynagrodzenia.

⁵³ Sprawozdanie o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

⁵⁴ § 4010 Wynagrodzenia osobowe pracowników, § 4030 Wynagrodzenia osobowe sędziów, § 4040 Dodatkowe wynagrodzenie roczne.

⁵⁵ Wg RB -70 Wynagrodzenie za 2020 r. również wyniosło 27.300,6 tys. zł.

⁵⁶ 27.301,9 tys. zł

⁵⁷ 24.202 tys. zł.

Wynagrodzenia bezosobowe⁵⁸ w Sądzie (dysponent III stopnia) wyniosły 207,7 tys. zł, tj. 97,2% planu po zmianach⁵⁹ i w porównaniu do 2019 r. były niższe o 21,5 tys. zł (9,4%)⁶⁰. Dotyczyły one wynagrodzeń: biegłych (135,7 tys. zł), tłumaczy przysięgłych (42,8 tys. zł), kuratorów zastępczych (5,2 tys. zł) oraz z umów zleceń (24 tys. zł).

Z badania próby pięciu umów zleceń⁶¹ na kwotę 7,2 tys. zł (30% wartości umów zleceń ogółem) wynikało, że ze środków tych finansowano przeprowadzanie przez sędziów ćwiczeń, czy też opracowanie przez audytora wewnętrznego materiałów szkoleniowych dotyczących ochrony informacji niejawnych - dla asystentów sędziów odbywających staż, co służyło wspomaganie realizacji zadań statutowych Sądu.

W Sądzie (dysponent III stopnia) nie występowały przypadki wykonywania zadań przez osoby zatrudnione na podstawie umów zleceń trwających 6 miesięcy i dłużej lub powtarzanych nieprzerwanie przez ten okres.

(akta kontroli str. 10, 379, 425-426, 429, 778-790, 827)

Zgodnie z art. 3 ustawy o COVID-19 w okresie marzec-grudzień 2020 r., spośród osób zatrudnionych w Sądzie (dysponent III stopnia), zdalnie pracowało od 4,3% do 27,7% osób⁶². Dodatkowe wydatki poniesione przez Sąd (dysponent III stopnia) w związku z pandemią COVID-19 wyniosły 269,5 tys. zł, w tym na zakup środków ochrony osobistej⁶³ niezbędnych do przeciwdziałania COVID-19 201,9 tys. zł, a urządzeń i usług informatycznych umożliwiających pracę zdalną⁶⁴ 67,6 tys. zł. Uzyskane oszczędności w kwocie ok. 106,7 tys. zł, dotyczyły niższych wydatków: z tytułu wynagrodzeń bezosobowych (21,5 tys. zł), na rzecz osób fizycznych⁶⁵ (6,4 tys. zł) na podróże służbowe (65,8 tys. zł) oraz szkolenia (13 tys. zł).

(akta kontroli str. 10, 380, 405-406, 411-413, 418, 425-426, 828)

Wydatki majątkowe Sądu jako dysponenta III stopnia, w 2020 r. zrealizowano w kwocie 6.660,4 tys. zł, co stanowiło 98,9% planu po zmianach (6.735,6 tys. zł).

W porównaniu do 2019 r., wydatki majątkowe były wyższe o 1.473,1 tys. zł⁶⁶, tj. o 28,4%. Środki te wykorzystano na finansowanie 17 zadań⁶⁷, w tym 13 dotyczących zakupów informatycznych (6.413,3 tys. zł, tj. 96,3% wydatków majątkowych), tj. m.in. jednego w zakresie urządzeń bezpieczeństwa brzegowego sieci i systemu centralnego⁶⁸ (3.145,1 tys. zł, tj. 47,2% wydatków majątkowych), siedmiu dotyczących zakupu 25 szt. licencji⁶⁹ (1.453,6 tys. zł, tj. 21,8%) i jednego – certyfikowanej platformy sprzętowej⁷⁰ (544,2 tys. zł, tj. 8,2%).

W pierwotnym planie finansowym Sądu ujęto wydatki majątkowe w kwocie 2.464 tys. zł na realizację pięciu zadań⁷¹. W trakcie roku zrezygnowano z dwóch z nich na łączną kwotę 1.297 tys. zł⁷² oraz wprowadzono 18 nowych na łączną

⁵⁸ § 4170.

⁵⁹ 213,6 tys. zł.

⁶⁰ 229,2 tys. zł.

⁶¹ O najwyższej wartości.

⁶² W marcu 11,7%, w kwietniu 12,5%, w maju 5,4%, w czerwcu 5,3%, w lipcu 4,3%, w sierpniu 4,3%, we wrześniu 4,4%, w październiku 7,8%, w listopadzie 27,7%, w grudniu 23,6%.

⁶³ M. in. płyn do dezynfekcji rąk i maseczki.

⁶⁴ M. in. zakup 1.440 szt. subskrypcji oprogramowania MS Office 365 E1 na okres 12 miesięcy oraz 2 szt. projektorów dla potrzeb realizacji video-konferencji.

⁶⁵ Należności biegłych, tłumaczy, świadków i pozostałych uczestników postępowania.

⁶⁶ Wydatki majątkowe w 2019 r. wyniosły 5.187,3 tys. zł.

⁶⁷ W tym jednego częściowo – zadanie dot. budowy Sądu Rejonowego w Sosnowcu.

⁶⁸ Centralne zarządzanie FIREWALL.

⁶⁹ Np. licencje na oprogramowanie Microsoft, licencja dot. rozwiązania informatycznego obejmującego funkcjonalność monitorowania i nagrywania sesji zdalnych nawiązywanych do systemów informatycznych, licencje SQL Serwer.

⁷⁰ Zakup macierzy blokowych.

⁷¹ Budowa budynku Sądu Rejonowego w Sosnowcu, remont budynku Sądu w Katowicach, zakup licencji SQL Serwer na potrzeby Sądu, umowa centralna Ministerstwa Sprawiedliwości nr P2R002S (m. in. licencje na oprogramowanie środowiska Mainframe), wymiana windy.

⁷² Remont budynku Sądu w Katowicach – 1.002 tys. zł (zrezygnowano z zadania w związku z koniecznością dostosowania planów remontowych do zamierzeń Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie utworzenia ośrodków przetwarzania danych w jednostkach wymiaru sprawiedliwości, w tym w Sądzie) oraz wymiana windy – 295 tys. zł (wykonawca nie wykonał usługi ze względu na sytuację związaną z pandemią COVID-19).

kwotę 7.052,3 tys. zł⁷³, jak również zmniejszono plan wydatków majątkowych o 1.912,1 tys. zł (m. in. rezygnacja z czterech nowych zadań⁷⁴, wydatkowanie mniej niż 80% planowanych wydatków na: budowę budynku Sądu Rejonowego w Sosnowcu⁷⁵ i zakup zestawów wideokonferencyjnych⁷⁶) i zwiększono o 428,4 tys. zł (m. in. rozszerzenie zakresu licencji SQL Serwer⁷⁷).

Zmiany w planie wydatków majątkowych następowały każdorazowo po uprzednim uzyskaniu zgody dysponenta części⁷⁸. Zmiany były celowe. W ramach poniesionych wydatków majątkowych m.in. zrealizowano pierwszy etap centralnego zarządzania urządzeniami bezpieczeństwa brzegowego sieci i nabyto sprzęt do funkcjonowania sieci LAN w jednostkach apelacji katowickiej, a także zapewniono oprogramowanie dla potrzeb wdrożenia pilotażowego systemu centralnego zarządzania komputerami.

(akta kontroli str. 125-127, 132-257, 377, 407-410, 425-426, 821-824)

Na dzień 31 grudnia 2020 r. kwota zobowiązań Sądu jako dysponenta części 15/03 wyniosła 63.015,4 tys. zł (zobowiązania wymagalne nie wystąpiły) i w porównaniu do stanu na koniec 2019 r.⁷⁹ uległa zwiększeniu o 4.313,9 tys. zł (o 7,3%). Najistotniejszą przyczyną wzrostu kwoty zobowiązań była wyższa o 4.993,6 tys. zł kwota należnego pracownikom dodatkowego wynagrodzenia rocznego. Dodatkowe wynagrodzenie roczne wraz z pochodnymi w kwocie łącznej 51.341,3 tys. zł miało największy wartościowy oraz procentowy (81,5%) udział w całości zobowiązań Sądu.

W sprawozdaniu łącznym Rb-28 za 2020 r. wykazano wydatki z tytułu odsetek w kwocie łącznej 7,7 tys. zł⁸⁰, w tym odsetki ustawowe⁸¹ 7,6 tys. zł i odsetki dotyczące wpłat na PFRON wynikające z korekty deklaracji w kwocie 0,1 tys. zł. Odsetki zostały uiszczone niezwłocznie po uzyskaniu przez sądy apelacji katowickiej informacji o ich zaistnieniu - nie skutkowały powstaniem zobowiązań wymagalnych.

(akta kontroli str. 514, 521, 528-533, 571-576)

Na dzień 31 grudnia 2020 r. kwota zobowiązań Sądu jako dysponenta III stopnia wyniosła 2.501,4 tys. zł (zobowiązania wymagalne nie wystąpiły) i w porównaniu do stanu na koniec 2019 r.⁸² uległa zmniejszeniu o 173 tys. zł (o 6,5%). Główną przyczyną spadku była niższa o 314,9 tys. zł kwota zobowiązań dotyczących zakupów inwestycyjnych. Podobnie jak u dysponenta części 15/03, dodatkowe wynagrodzenie roczne wraz z pochodnymi w kwocie łącznej 2.087,6 tys. zł miało największy wartościowy oraz procentowy (83,5%) udział w całości zobowiązań Sądu.

⁷³ Zakupy informatyczne realizowane na podstawie umów centralnych zawieranych przez Ministerstwo Sprawiedliwości lub wynikające z decyzji Ministerstwa Sprawiedliwości (13 zadań): urządzenia bezpieczeństwa brzegowego sieci i systemu centralnego, licencje, certyfikowana platforma sprzętowa, montaż i uruchomienie dysków twardych, serwery, switchy, urządzenia wielofunkcyjne; ponadto: zakup: schodolazu (jedno zadanie), samochodu osobowego marki Opel Combo (jedno zadanie), zestawów wideokonferencyjnych (jedno zadanie), przebudowa budynku Sądu Rejonowego w Mysłowicach (jedno zadanie), rozbudowa systemu p.poż. w Sądzie Rejonowym w Siemianowicach Śl. (jedno zadanie).

⁷⁴ Zadania: E-Protokół – modernizacja sal rozpraw (unieważnienie postępowania przetargowego z uwagi na brak ofert), umowa centralna Ministerstwa Sprawiedliwości nr 33 dotycząca zakupu licencji IBM (rezygnacja z zadania dla Sądu przez Ministerstwo Sprawiedliwości), przebudowa budynku Sądu Rejonowego w Mysłowicach – przygotowanie inwestycji do realizacji w tym dokumentacja (pracownia projektowa nie pracowała z uwagi na zachorowania pracowników na COVID-19), rozbudowa systemu p.poż. w Siemianowicach Śl. (wykonawca odmówił podpisania umowy w ramach przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego).

⁷⁵ Przygotowanie inwestycji do realizacji w tym dokumentacja (zadanie wieloletnie 2019-2021). Z planowanych wydatków w kwocie 1.000 tys. zł poniesiono wydatki w kwocie 92,1 tys. zł (9,2%), gdyż wykonawca w związku z sytuacją epidemiologiczną, ograniczył realizację zadania w 2020 r.

⁷⁶ Z planowanych wydatków w kwocie 140 tys. zł poniesiono wydatki w kwocie 50 tys. zł (35,7%), ze względu na blokadę środków przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie decyzji z 29 grudnia 2020 r.

⁷⁷ Konieczność zakupu dodatkowego oprogramowania Microsoft SQL Serwer, ze względu na uzyskanie 25 listopada 2020 r. potwierdzenia z Ministerstwa Sprawiedliwości przystąpienia Sądu do wdrożenia pilotażowego systemu „Manage Engine Desktop Central”.

⁷⁸ Minister Sprawiedliwości.

⁷⁹ 58.701,5 tys. zł.

⁸⁰ § 4570 – 0,1 tys. zł i § 4580 7,6 tys. zł.

⁸¹ Dotyczące wyroków sądowych.

⁸² 2.674,4 tys. zł.

Nie stwierdzono przypadku naliczenia i wypłacenia przez Sąd jako dysponenta III stopnia odsetek od nieterminowych płatności zobowiązań.

(akta kontroli str. 414-415, 490-503, 522-525, 575-576)

W 2020 r. w Sądzie (dysponent części 15/03) nie wystąpiły wydatki, które nie wygasają z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 406, 490-491)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki Sądu jako dysponenta III stopnia w łącznej kwocie 5.058,8 tys. zł, tj. 8,1% wydatków poniesionych ze środków budżetu państwa w 2020 r. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie zapisów konta 130. Próba obejmowała:

- wylosowane metodą monetarną (MUS⁸³) 40 zapisów księgowych za 10 miesięcy 2020 r., dotyczących wydatków na kwotę ogółem 2.945,4 tys. zł, w tym: 37 w grupie wydatków bieżących pozapłacowych w kwocie 2.206,6 tys. zł oraz trzy w grupie wydatków majątkowych⁸⁴ w kwocie 738,8 tys. zł,
- dobrane celowo⁸⁵ 20 wydatków na kwotę 2.113,4 tys. zł, w tym: 19 wydatków bieżących pozapłacowych na kwotę 1.569,2 tys. zł oraz jeden wydatek majątkowy⁸⁶ na kwotę 544,2 tys. zł.

Ustalono, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str. 88-112, 778-790, 837)

Sąd jako dysponent części 15/03 sprawował nadzór i kontrolę nad podległymi sądami poprzez przeprowadzenie sześciu kontroli dotyczących realizacji wydatków budżetowych lub wykonania budżetu i 10 kontroli sprawdzających w tym zakresie oraz zobligowanie do dokonywania kwartalnych ocen m. in. stopnia realizacji planu wydatków budżetowych, co było zgodne z art. 175 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 577-764, 778-790, 829-831, 838-839)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2020 r. w Sądzie (dysponent części 15/03 i dysponent III stopnia) zrealizowano wydatki budżetu środków europejskich⁸⁷ w kwocie 262,8 tys. zł, co stanowiło 99,8% planu po zmianach⁸⁸. Wydatki te zostały poniesione na realizację projektu pn. „Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy (eKRS)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020⁸⁹.

W porównaniu do roku 2019 nastąpił wzrost wydatków BSE o 256,7 tys. zł (4.208,2%)⁹⁰ wynikający z realizacji projektu dotyczącego wdrożenia eKRS-u

⁸³ Z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

⁸⁴ Zakup licencji na oprogramowanie IBM, Microsoft.

⁸⁵ Pięć wydatków dotyczących umów zleceń o najwyższej wartości na kwotę 7,1 tys. zł, pięć wydatków antycovidowych o najwyższej wartości na kwotę 88 tys. zł, cztery wydatki dotyczące współfinansowania z budżetu krajowego e-KRSu w kwocie 49 tys. zł oraz wydatki z okresu listopad-grudzień 2020 r., tj.: jeden wydatek majątkowy dotyczący zakupu macierzy blokowych w kwocie 544,2 tys. zł, trzy wydatki dotyczące zakupu oprogramowania w kwocie 1.407,7 tys. zł, dwa wydatki dotyczące badanego zamówienia publicznego pn. „Usługa kompleksowego sprzątnięcia części pomieszczeń w budynku Sądu Apelacyjnego” w kwocie 17,4 tys. zł.

⁸⁶ Zakup macierzy blokowych (certyfikowana platforma sprzętowa Certified Appliances SAP HANA).

⁸⁷ Dalej: BSE.

⁸⁸ 263,4 tys. zł.

⁸⁹ Zwany dalej: „PO WER 2014-2020”. Projekt finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), działanie POWR.02.17.00 2.17 (Skuteczny wymiar sprawiedliwości, oś priorytetowa – Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji).

⁹⁰ W 2019 r. z BSE poniesiono wydatki w kwocie 6,1 tys. zł.

w ramach PO WER 2014-2020. Objęte badaniem wydatki BSE⁹¹ na kwotę łączną 262,8 tys. zł (100% wydatków BSE) zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i w prawidłowym trybie wynikającym z ustawy z 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹².

(dowód: akta kontroli str. 9, 258-376, 791-803)

Dyrektor Sądu 30 kwietnia 2020 r. zatwierdził plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2020 r., który tego samego dnia zamieszczono na stronie internetowej Sądu⁹³.

(akta kontroli str. 39-40)

Sąd przekazał do Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie z zamówień udzielonych w 2020 r. dnia 18 lutego 2021 r., tj. z zachowaniem terminu wskazanego w art. 98 ust. 2 Pzp⁹⁴.

(akta kontroli str. 773-777)

W badanej dokumentacji trzech postępowań o udzielenie zamówień publicznych, o najwyższej wartości, przeprowadzonych: jedno w trybie przetargu nieograniczonego⁹⁵, jedno antycovidowe⁹⁶, jedno z wyłączeniem stosowania przepisów Pzp na podstawie art. 4 pkt 8 Pzp⁹⁷, nie stwierdzono naruszeń przepisów Pzp, przepisów ustawy o COVID-19 oraz zarządzeń Dyrektora Sądu z 31 grudnia 2018 r.: nr 13/2018 w sprawie wewnętrznego regulaminu udzielania zamówień publicznych i nr 12 w sprawie sposobu i trybu udzielania w Sądzie zamówień publicznych, do których nie stosuje się Pzp. W umowach zawartych przez Sąd w wyniku ww. postępowań prawidłowo określono przedmiot zamówienia, termin realizacji zadania oraz wysokość wynagrodzenia wykonawcy, a w zamówieniu antycovidowym prawidłowo wyłączono zasadę konkurencyjności. Kwota wydatków poniesionych przez Sąd w wyniku realizacji umów zawartych na podstawie badanych postępowań i zamówienia wyniosła 899,9 tys. zł (1,4% wydatków 2020 r.).

(akta kontroli str. 17-18, 41-87, 416)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Wydatki zostały rzetelnie skalkulowane i poniesione zgodnie z planem finansowym na cele służące realizacji zadań Sądu.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Sąd:

a) rocznych sprawozdań jednostkowych za 2020 r.:

⁹¹ Cztery wydatki (wszystkie) z konta 227 (Rozliczenie wydatków z BSE), dotyczące wdrożenia eKRS-u w ramach PO WER 2014-2020.

⁹² Dz.U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.; dalej: Pzp.

⁹³ <https://katowice.sa.gov.pl/print.php?p=m&idg=mg,83>.

⁹⁴ Zgodnie z art. 98 ust. 2 Pzp sprawozdanie winno być przekazane do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

⁹⁵ Postępowanie nr ZP-060-8/20 na zadanie pn. „Dostawa komputerów i monitorów dla sądów powszechnych apelacji katowickiej” - część zamówienia dotycząca zakupu 750 szt. komputerów AllInOne typ 1, wartość udzielonego zamówienia 3.579,3 tys. zł; wydatek Sądu (bez jednostek podległych) w 2020 r. w kwocie 773,1 tys. zł.

⁹⁶ Zamówienia antycovidowe to zamówienia publiczne niezbędne do przeciwdziałania COVID-19/ zamówienia publiczne udzielane w związku z zapobieganiem lub zwalczaniem epidemii wywoływanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 oraz inne zamówienia, do udzielenia których, na mocy przepisów tarcz antykrzysowych, nie było obowiązku stosowania Pzp (w Sądzie zamówienie, o którym mowa w art. 6 pkt 2 ustawy o COVID-19). Badaniem objęto zamówienie na maseczki ochronne (6.000 szt.), wartość udzielonego zamówienia 31 tys. zł, wydatek Sądu w 2020 r. w kwocie 31,0 tys. zł.

⁹⁷ Postępowanie nr ZP-OG-2100.1-9/20 na zadanie pn. „Usługa kompleksowego sprzątnięcia części pomieszczeń w budynku Sądu Apelacyjnego w Katowicach”, wartość udzielonego zamówienia 123,2 tys. zł, wydatek Sądu w 2020 r. w kwocie 95,8 tys. zł.

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
 - z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
 - z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
 - z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- b) rocznych sprawozdań łącznych za 2020 r.:
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
 - z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
 - z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
 - z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- oraz jednostkowych i zbiorczych sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2020 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Sądu jako dysponenta III stopnia były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, a w sprawozdaniach łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi (własnymi i podległych sądów). Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(akta kontroli str. 19, 458-520, 526-527, 534-570, 804-816, 832-836, 998)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Zostały one przekazane terminowo, dane w nich zawarte były zgodne z prowadzoną ewidencją księgową, a w przypadku sprawozdań łącznych ze sprawozdaniami jednostkowymi.

V. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, NIK nie formułuje uwag ani wniosków pokontrolnych.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁹⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 29 marca 2021 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Kontroler
Jerzy Horodecki
Główny specjalista kp.

.....

⁹⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonej kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

